

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

Nr. 1 de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

INSERTIUNILE:
ae 1 gir garmond: prima-dată
7 cr.; a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefranțate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

ROADELE POLITICEI GUVERNAMENTALE

S'au găsit și se mai găsesc încă și astăzi între Români oameni, cari, prin o politică conciliantă în sens guvernamental, cred că am putea obține dela Maghiari oare-cari concesii pentru ameliorarea poziției poporului român, cel puțin pe terenul cultural.

Aceștia formează nota discordantă în acțiunea politică a Românilor, preferând a se pune în conflict cu sentimentul public al poporului decât a-și subordina părerile subiective principiilor dominante în politica-națională. Ei pierd din vedere că poporul român nu stăruie pentru concesii și favoruri efemere, ci mai ales pentru revindicarea și asigurarea drepturilor de liberă dezvoltare națională. Fără drepturi politice garantate, concesionile și favorurile celor dela putere, care nu pot fi decât locale sau private, — sunt numai căpătuiala pentru cei slabi și mijloc de a demoraliza poporul și a-l abate dela direcțiunea politice naționale.

Cercul Radna, în comitatul Aradului, ne înfațisează tabloul intristător al situației create poporului român de pe valea Mureșului prin politica de căpătuială a guvernului maghiar.

Până la 1875 cercul acesta era dintre cele mai tari cercuri românești, unde lupta națională s'a purtat tot-d'a-una cu mândrie și cu isbândă. În parlamentul din Budapesta a fost reprezentat până în Aprilie 1874 prin deputatul său național Dr. Al. Mocsonyi, ear' după retragerea domnului Mocsonyi prin Ioan P. Desseanu, și mai apoi, ca deputat național a candidat pe protopopul Totvaradiei Iosif Beleş, dar' guvernul lui Tisza cu cunoscutul lui sistem electoral i-a făcut imposibilă reușirea, nimicind toate speranțele alegătorilor pentru viitor. De atunci cercul Radna, ca toate cercurile electorale românești din comitatul Aradului, a urmat politica de pasivitate până în anul 1884.

Atunci ni-s'a dat spectacolul dureros a vedea pe fiul lăpădându-se de tradițiunile părinților, de solidaritatea națională, și în cercul Radnei, unde bătrânul seu părinte luptase și cazuse cu glorie sub steagul național, el se înrolează sub steagul guvernului maghiar, și ca deputat guvernamental ia loc în parlamentul maghiar. Politica, care se propovăduiește ca evanghelie astăzi pe toată valea Mureșului, este politica guvernului maghiar. Roadele ei se ved pretutindenea; în viața socială, în adunările publice, în școală, spiritul național e decăzut și elementul român amenințat cu desnaționalizarea.

Aceia, cari au interesul de a fi agreați înaintea stăpânirii nu au nici voe nici putere ca să i-se opună ori să combată actele și pornirile sale. Din contra, ei se fac instrumente oarbe, gata pentru toate scopurile politice șoviniste, numai ca să-și poată menține poziția lor.

Astfel vedem pe protop. Radnei nu numai dând mâna cu toți șoviniștii și Ovreei din cercul seu, dar' primind chiar presidenția partidului guvernamental de acolo, și trimițând invitări în limba maghiară preoților și învățătorilor români, ca să participe la întrunirile partidului unguresc.

Acesta ar fi cel mai mic contra-serviciu, pentru mandatul de deputat al fratelui seu, cu care șoviniștii nici pe departe nu sunt mulțumiți. Ei voesc maghiarizarea poporului român. De aceea a pornit acțiune întinsă pe toate liniile, cu scop ca să înființeze școale de stat pe întreaga vale a Mureșului.

În Berzova, Conop, Odvoș, Dumbrăvița, Căpruța, ziarele maghiare din loc, ne anunță ca un mare succes al politice maghiare, întemeierea școalelor ungurești în aceste sate curat românești.

Nici protopopul, nici preoții nu au tăria morală și curajul de a se pune și a împedea răul.

Poporul i-a văzut și mereu îi vede fraternisând cu străinii; de aceea el nu mai știe să deosebească glasul păstorului de glasul străinului.

Eată unde a dus politica guvernamentală urmată cu atâta persistență păcătoasă în cercul Radnei. Nu numai că poporul nu este lăsat în pace din partea organelor administrative maghiare dar' din contra este mai primejdut ca în alte părți unde sentimentul național este viu și puternic în conștiința poporului.

Nădăjduim, că consistorul eparchial din Arad va lua măsuri energice pentru a pedepsi neglijința organelor sale și pentru a restabili încrederea poporului și iubirea lui către așezămintele naționale.

Asociațiunea Transilvană. Adunarea generală extra-ordinară convocată la Sibiu pe zilele de 10 Martie, judecând de pe dispozițiile ce se manifestă prin ziare, are să fie una dintre cele mai interesante. Adunarea va avea să se pronunțe asupra mai multor modificări pe cari guvernul le cere să fie introduse în statutele Asociațiunei. În primul rând se cere ca pe viitor cuvântul „transilvană” să fie lăsat afară din titlu.

Organul Asociațiunei, în numărul său (2) pe Martie publică raportul pe care comitetul îl va face către adunarea generală. Până atunci fie-care membru are timp să mediteze și astfel să fie deplin orientat asupra celor ce sunt de hotărât.

WCLASSICS

Wlassics, ministrul școalelor își ia rolul în serios. În ședința dela 27 Februarie a ținut un discurs lung, în care spune că ceea-ce n'am putut să facă baronul Eötvös și Trefort, predecesorii săi faimoși, voiește să realizeze dînsul.

Ei a zis:

„Azi nici atâta nu știm că ce este universitatea. Pentru-că în nici o lege ungurească nu se spune ce este și cum trebuie să fie universitatea, cu toate-că dreptul de a întemeia o facultate oare-care este asigurat în constituție chiar și confesiunilor...”

Vrè deci cât se poate de repede să reguleze afacerea cu universitățile, cari până acum funcționează numai în virtutea unor ordinațiuni ministeriale, car' nu conform unei legi oare-care.

Vrè să facă apoi ordine în școalele secundare, luându-le, „treptat treptat” — cum a declarat, chiar și pe cele confesionale sub grija... statului!

Îndeosebi ar vrè ca în reședințele de comitate să se facă internate, unde elevii să fie supravegheați mai de aproape și crescuți în spirit „patriotic”.

Cu privire la învățământul primar, a declarat:

„Repet: în privința reformării întregii legi a învățământului primar pregătirile se fac deja. Nu cred însă potrivit să aduc acest proiect la ordinea zilei acum. Este însă un alt lucru ce trebuie să îndeplinim cât mai neîntârziat, și pentru care sunt gata toate pregătirile: facerea unui program pentru școalele elementare cari vor trebui despărțite. Din 16.700 școli populare în 12.877 elevii de diferite clase sunt la un loc.”

Ministrul voiește să elaboreze acum un program conform căruia să se facă instrucția acestor elevi.

Cine nu înțelege, că programul făcut de ministrul unguresc, o să fie o nouă lovitură școalelor confesionale? Ministrul va face nouă mizerii, încercând pe elevii nemaghiari cu tot felul de învățături ungurești!

De altminteri, în privința școlilor elementare de stat, rămâne cu programul vechiu: va ridica „unde interesele statului cer” școale de stat cât de multe!

Îndrăznește să zică apoi:

„Ear' aceea cred că nu va spune nimeni că statul s'ar prea îngera în afacerile școlare ale confesiunilor (Între rușii în stânga: Destul de rău, că nu se îngerează!) Da, din unele puncte de vedere: al intereselor statului, din punct de vedere a patriotismului și mai ales pentru a pune la locul lor pe învățătorii agitatori, legea noastră școlară lasă încă de dorit.”

Da, zicem și noi că lasă de dorit, dar' nu pentru-că n'ar da ministrului drepturi a se amesteca în afacerile noastre școlare, ci pentru a-i scurta din drepturi.

Cu privire la ajutoarele de stat a zis:

„Nu fac secret din faptul, că unele confesiuni refuză să primească acest ajutor. Astfel abia două școli sârbești și 13 românești primesc ajutor de stat. Deoarece știu însă, că dintre 2000 învățători români o mare parte nu au minimul prevăzut de lege, am luat măsuri să se descopere totul și să se dispună apoi după cum vor cere interesele statului... Am și prevăzut în anul acesta pentru acest scop cu 160.000 fl. mai mult în buget.

Cu alte cuvinte: Wlassics vrea să ne ajute cu sâla, contra voinței noastre.

Și totuși ingratele de naționalități se plâng că e rău în Ungaria!...

Partidul național

în comitatul Aradului.

I.

După Blaj, în istoria culturii naționale a poporului român, locul dintăiu îl ocupă Aradul. Aci s'a înființat, după școlile din Blaj, cea dintăiu preparandie românească în anul 1812. De aci au dus învățaceii lui Constantin Loga, Iorgovici, Ioan Mihuț și Cichindeal lumina cunoștinții și au aprins focul iubirii de neam în inimile Românilor din Banat și din Țeara-Ungurească.

Dascăli eșiți din preparandia din Arad au meritul național de a fi deșteptat conștiința amorțită a poporului și de a-l fi preparat pentru marele evenimente dela 1848.

În Arad, paralel cu dezvoltarea vieții culturale, Românii dezvoltă o politică națională energică și constantă, care înainte avè de scop emanciparea lor de sub ierarchia sârbească, ear' mai apoi recăștigarea drepturilor politice naționale.

Evenimentele cele mari i-au găsit pe Aradani totdeauna gata și în rîndurile dintăiu ale luptătorilor. Eară când Monarchia a primit organizațiunea sa actuală, ei au fost cei dintăiu, care s'au organizat în partid politic național cu un program precis.

Pe atunci partid politic organizat Românii nu aveau nicăiri în alte părți.

În conferința dela Mercurea din 1869, unul din fruntașii Ardeleni zicea: „După identitatea intereselor Românii din Transilvania formează o partidă deosebită, care ar trebui să desvoalte cea mai mare energie întru apărarea și susținerea intereselor sale, și totuși în timp de 9 ani partidă aceasta nu trecu încă preste stadiul organizației”.

În adevăr partidul național român în Transilvania nu se organiza deservit decât la 1881, în conferința dela Sibiu, pe când în comitatul Aradului era organizat dela 1867. În cele următoare expunem istoricul partidului național în comitatul Aradului și programul seu politic.

Cătră românimea din comitatul Aradului.

Conferința inteligenței române din comitatul Aradului, ținută în Arad, în 14/26 Decembrie 1867, cu scop de a hotărî directiva, ce e de a se urma între împregiurările de acum atât pentru înaintarea binelui comun în genere, cât și pentru promovarea intereselor noastre naționale în specie, — unanim a exprimat dorința: ca românimea pretutindenea prin municipalități să se întrunească cât mai strîns spre o conlucrare comună frățească în toate agendele ei publice, — căci numai așa și prin aceasta va pute da semn de viață, și va ști ridica la valoare pretensiunile ei cele drepte și juste, care-i compete ca unui popor demn de toate emolumintele stării constituționale, și de o soarte mai favoritoare.

Conferința purcând din îndemnul acesta, și având cea mai firmă speranță, cumcă intențiunea ei salutară va afla resunetul cel mai plăcut în inimile tuturor Românilor,

— a aflat de bine a compune *insofire națională română*, pe lângă următorul

PROGRAM :

„Considerându-se: că într'un stat constituțional starea politică a unui popor mai ales prin însoțiri se poate întări și promova la scopul dorit:

„Considerându-se: că în comitatul Aradului și până acum se formară partide politice, care deși în multe se potrivesc cu intențiunile noastre nu mai puțin loiale, decât ale lor: dar' totuși acele nu corespund în toate intereselor speciali ale poporului român;

„Mai departe considerându-se: că inteligența română din comitatul acesta nu poate fi indiferentă către trebile publice ale patriei, și între aceste către interesele și dorințele speciali ale poporului român; ba chiar ea se simte naturalmente chemată a conlucra spre promovarea acelor, și a da expresiune adevărată opiniei publice a populațiunii române din acest comitat;

„În fine considerându-se: că îndestularea ulterioară a intereselor noastre naționale va atrăna mai virtos dela o conlucrare solidară a inteligenței române în afacerile autonome ale municipiilor comitatense și cetățenești; — inteligența română din comitatul Aradului compune o *insofire națională română*, pe lângă următorul program politic:

„1. Partida națională română din comitatul Aradului, pe lângă păstrarea credinții strămoșești către tron și dinastia domitoare, se declară pentru principiile cele liberale, care a produs așezămintele democratice ale legilor din anul 1848; — recunoaște integritatea patriei comune, și voește susținerea și dezvoltarea constituțiunii acesteia, așezate pe reprezentanța populară și garantată prin legi fundamentale; — de-odată însă partida aceasta e convinsă: că deslegarea cestiunii de naționalitate pe temeiul principiului egalității complete, spre îndestularea tuturor popoarelor patriei, este nu numai dreaptă, cuviincioasă și neamă-nabilă: ci aceea stă chiar în interesul principal al consolidării patriei, și libertății constituționale; — din care motiv partida e convinsă și despre aceea: că prin realizarea acestor principii pe calea legislativă, constituțiunea patriei e de a se compleni cu legi corespunzătoare și în privința acesteia; în fine partida se declară pe lângă principiul egalității tuturor confesiunilor, și pe lângă susținerea sistemului și autonomiei municipiilor, organizându-se pe temeiul reprezentanței poporului.

2. „Conform principiilor manifestate, partida între marginile legilor sus stătătoare va conlucra din toate puterile la promova-

rea binelui public al patriei, și la înaintarea cauzei publice a națiunii române din această țară în genere; precum și la promovarea intereselor speciale ale populațiunii române din comitatul acesta.

3. „Membru în partida aceasta poate fi ori-care român din comitatul Aradului, prevăzut cu dreptul de alegător, care sau prin subscrierea programului acestuia, sau și altcum se declară de membru.

4. „Pentru buna conțelegere și conlucrare solidară în toate agendele partidului membrii acestuia se îndatorese, părerile lor individuale a le supune tot-d'a-una votului majorității.

5. „Trebile partidului le va conduce un comitet permanent, ales de adunarea generală constituțantă“.

Acestea ar fi dar' principiile fundamentale ale partidei naționale române înființate în comitatul Aradului; și spre efectuarea și punerea în viață a acestora, a hotărât conferința constituirea unui club (partidă, însoțire) național român, a cărui centru să fie Aradul.

Ori-cine va ceti programul acesta, se va convinge deloc, cum-că acesta țintește la saluta patriei noastre comune, la îndestularea tuturor popoarelor din țară, și la fericirea dulcei noastre națiuni; deci spre așa scop a ne intruni nu numai că suntem îndreptățiți, ci tocmai interesele noastre cele mai momentuase ne demandă, ca cu tot zelul și cu cea mai călduroasă simpatie să-l îmbrățișăm.

România din comitatul Aradului cu mult mai mari dovezi a dat în trecut: că știe, pricepe și voește tot-d'a-una a se înșira între anteluptătorii intereselor noastre naționale, — decât să fie de lipsă a o insufleși și mai tare către un scop, ce nu lasă îndoială, că 'i-a sosit timpul de a se realiza.

Apelăm dar' la simțul cel curat național al fie-cărui român din comitatul Aradului, prevăzut cu calitatea recerută prin program, de a putea fi membru activ în partida română înființată: ca prin înscriere în lista trimisă bărbatilor de încredere, să se declare cât mai curând de membru al partidei acesteia; — căci numai aceștia vor putea lua parte în consultările și agendele ulterioare ale partidei, pe carea și până la constituirea definitivă o direge un comitet provisoriu de 50 de membrii, care pe lângă îngrijirea câștigării membrilor și a constituției partidei, prin o comisiune de 10 membrii va compune un regulament, ce — aprobându-se de adunarea generală — va direge toată acțiunea noastră politică-națională.

Ocasiunea ne e dată, și terenul e deschis; — concurgeți dar' fraților la conlucrare pentru scopul defipt, căci dela concurgerea noastră va atârna foarte mult prosperarea stărei politice a poporului român!

Arad, 25 Ianuarie 1868.

Comitetul provisoriu al partidei politice române din comitatul Aradului.

Unirea Dalmației cu Croația.

În adunarea provincială din Dalmația eară s'a discutat asupra unirii Dalmației cu Croația. Chestiunea a fost adusă în discuțiune de *Bianchini*. După o vorbire a lui *Milici* însă, propunerea a fost respinsă, pe motiv că unirea nu este recomandabilă câtă vreme în Croația destinele sânt conduse de actualul regim.

Ziarele ungurești constată toate cu amărăciune, că această motivare este îndreptată în contra Ungariei, pentru-că Dalmațienii 'și-au exprimat cu această ocaziune neîncrederea ce o au față cu regimul unguresc din... Agram.

Se constată deci, că nici în Dalmația regimul unguresc nu are amici.

Privitor la situația din Dalmația, însăși foile ungurești constată succesul *ideii naționale*: croații de toate nuanțele, precum și Sârbii, s'au unit, acum la alegeri, pentru-că să asigure astfel succesul candidaților naționali. Și anume s'au împărțit astfel pe cereurile electorale: în 6 locuri vor candida croați naționali, în trei croați radicali (*Bianchini*) și în două cercuri electorale (la *Sebenico* și *Cataro*) Sârbii.

Lupta pretutindeni se va da în contra Italianilor și a Nemților.

Nuanțele partidelor slave s'au împăcat în urma stăruinții lui *Dr. Bulat*.

Panama ungurească.

Aci nu e vorba de acușțiuni vagi, ci se dă nume și se precizează sume enorme.

Dar' să lășăm cuvântul ziarelor ungurești.

Eată raportul lor:

Asociațiunea întemeiată pentru luarea în întreprindere a biletelor dela *exposiția milenară*, se judecă de mai multe zile pretinzând că pentru a 'i-se da întreprinderea cu biletele, a trebuit să plătească *provisiuni enorme unor persoane sus puse*.

„*Budapest*“ denunță că *principalul care este compromis în această afacere este Vörös László, secretar de stat în ministerul de comerț*.

El și cu deputatul *Morzșanyi* au primit 100.000 floreni.

Judele de instrucție *Balony* a ascultat ieri pe *Spitzer*, principalul acusat în acest proces, care a declarat că companiștii săi *Berl* și *Ollendorff* n'au vrut să-i dea partea de 100.000, sub pretext că această sumă a fost dată ca mită unui înalt demnitar al statului.

Corespondentul lui „*Magyarország*“ a intervievat pe *Morzșanyi* în această afacere. Deputatul declară el însăși, că a fost rugat de *Spitzer* să intervină pe lângă minister, că a vorbit cu *Vörös László*, că *Ovreei* 'i-au promis pentru aceasta „onorar“ de 40.000 fl...

Aci stau deocamdată lucrurile.

E sigur însă că ele vor avea urmări.

Nici nu se poate altfel: Dacă francezii au avut panamă, de ce n'ar avea și Ungurii panama lor?

Dacă au *Jidani* lor, panama urmează fatal!

Regele Sârbiei la — Sofia!

Certatele țerișoare, Sârbia și Bulgaria, par a porni pe o cale mai prietenească una față de alta în viitor.

Ca atare se interpretează faptul, că *Regele Sârbiei* s'a hotărât să facă o vizită la *Curtea din Sofia*.

Pe ziua de 1 Martie, spune o telegramă din Sofia, *Regele sârbesc* a fost primit la hotarele Bulgariei, la *Țaribrod*, de către agentul diplomatic sârb din Sofia, însoțit de ministrul de comunicație bulgar, comandantul divisiiei militare din Sofia și de suita de onoare bulgară.

Principele *Ferdinand* 'l-a așteptat pe înaltul seu oaspe, la stațiunea din Sofia, însoțit de ministrul președinte, de președinții *Sinodului*, a camerei, a *Curiei*, de primarul capitalei și de compania de onoare.

Trupele garnizoanei locale au fost înșirate de-alungul stradelor, și au salutat cu urale șgomotoase pe înaltul oaspe.

Legenda Marseillesei.

Istoria, sau cum s'ar pute zice azi, legenda Marseillesei e populară. Iată istoria acestei legende frumoase, împreună cu câteva detalii, puțin necunoscute, dar' absolut autentice, date de un bătrân convenționist, care fusese camaradul și amicul lui *Rouget de Lisle*.

În Aprilie 1793, mineralogul *Diétrich*, un savant, bărbat mărinos și mare patriot, ales la 1790 primar al *Strassburgului*, reunise la masă pe mai mulți voluntari tineri din oraș, cari plecau să se înroleze în armata dela *Sambre-et-Meuse*.

Trebue să se știe, că cu toate cunoștințele sale mari științifice și cu tot patriotismul seu, mineralogul *Diétrich*, a murit sub cuțitul ghilotinei ca un criminal de rănd, la 28 Dec. 1793.

Printre cei chemați la masă, la *Diétrich*, se afla ofițerul de stat-major *Marcelet* și amicul seu căpitanul de geniu *Rouget de Lisle*. Amândoi erau intimii casei și aci luau, de obicei masa.

Prânzul a fost foarte cordial, foarte vesel și animat; la desert câteva sticle cu vin bun din viile de pe colinele *Mosellei* au înfăcărat și mai tare inimile tinerilor, făcându-le să bată mai repede; mai mulți

voluntari tineri, s'au plâns, că n'au un cântec național, care să le servească de marș, la plecare, spre armata dela *Sambre-et-Meuse*.

Atunci *Diétrich*, s'a adresat lui *Rouget de Lisle*, și pe jumătate în serios, pe jumătate în glumă, 'i-a zis:

„Ei, amice *Rouget*, tu, care ești poet și musicant fă-ne ceva, care să merite a fi cântat!“

Căpitanul *Rouget de Lisle*, de loc din *Jura* — se născuse la 1760, la *Lonsle-Saunier*, așadară, era atunci, de 33 de ani, — fiul unei familii foarte bune, făcuse studii excelente, la *iesuiți*, unde obținuse, odinioară, și un premiu, pentru poezii.

El era, afară de aceea, foarte bun musicant; cânta cu vioara, și lua parte de bunăvoie, la micile concerte intime din casa amicului seu, *Diétrich*, unde cele două ne poate ale acestuia, două fete adorabile, *Emma* și *Rosa*, blonde ca grăul *Alsaciei*, îl acompaniau cu *clavesinul* (un fel de pian).

Vorbele lui *Diétrich* făcură pe *Rouget* să roșască și să suridă, dar' îl lovira în același timp în amorul-propriu.

În seara aceea, întors în odaia sa modestă de ofițer din hanul „*Lebăda albă*“, și fiind cam excitat, poate de vinul bun, ațățător și înveselitor se cufundă în visuri,

ros de pasiune; ideile musicale începură să-i sune la urechi, pe când buzele lui murmurau încet inspirațiunile poetice.

Sunetele, la început, vagi, ideile, la început, nehotărâte, luară o formă, se precizară, se adaptară într'o comunitate armonioasă, la focul unui entusiasm renoit fără încetare.

El scrisese note și versuri pe hârtie și luându-și vioara, care-i acompania glasul lui frumos de bariton, dete vieță a ce nu era încă, decât închipuire și vis, și, sub pătura arcușului, începu să se nasească cântecul. Sunetul coardelor ce răsunau în tăcerea nopții, deșteptă din somn toată lumea din han și patronul, bătrânul *Iacob Hauser*, merge și șgâlție ușa, dar' *Rouget* abia-l auzi, absorbit, cum era, de munca sa, asurzit de muzica sa.

— Ei! Cetățene *Rouget*, — strigă *Iacob Hauser* — ce naiba faci la ceasul ăsta? Uite ce larmă! O să deștepti toată lumea!

— Ascultă, și taci — răspunse *Rouget*, care cuprins de inspirațiune, habar n'avea să respecteze odihna bunilor burghezi ai orașului, și silind pe *Iacob* să șază, își relncepu cântecul apioape compus deja.

— Ce-i asta? zise *Iacob* impresionat, fără voia lui.

— Asta-i un cântec național, pentru voluntarii dela *Sambre-et-Meuses*.

— Un cântec național, pentru voluntarii din *Sambre-et-Meuse*? Haide, zi-mi-l numai decât. Asta-i altă chestie; n'o să geneze decât pe aristocrați. Continuă, *Rouget*, continuă fiul meu! Dar cântă-mi-l încă odată!

Și *Rouget de Lisle* începu din nou cântecul intrerupt, în vreme ce bătrânul *Iacob* în picioare, cu tichia în mână, emoționat până la lacrimi, cântă încet, instructiv, repetând refrenul.

Și toate ușile odăilor vecine se deschiseră, ear' prin ele apărură mătreașe curioase ale oamenilor deșteptați din somn.

— Cetățeni! Cetățeni! — zise *Iacob* de pe pragul ușei — nu faceți șgomot, cetățeanul *Rouget* compune un cântec național pentru voluntarii dela *Sambre-et-Meuse*...

A doua zi dimineața — 25 Aprilie —, când a sunat 7 ceasuri, *Rouget de Lisle*, istovit de o noapte de nedormire, cu obrazii buhăiți, cu ochii roșii, bătea la poarta amicului seu *Marcelet*.

Propunerea lui *Diétrich* — zise el m'a făcut să nu dorm; am căutat atunci să fac și eu ceva, ca să îmi fie de folos noaptea aceasta; citește și spune-mi ce crezi?

ÎNMORMĂNTAREA

Prințului Dim. Ghica.

Despre înmormântarea marelui patriot român, prințul D. Ghica, foile din București aduc următoarele amănunte:

Încă dela orele 1 și jum. trotuarele sunt înșesate de lume. Cu cât se apropie de sosea, cu atât îmbulzeală este mai mare. Trăsurile merg la pas, una după alta.

Pe tot parcursul de la palat până la sosea felinarele sunt aprinse și înfășurate cu crep negru.

La șosea, de ambele laturi, până la primul rond, sunt înșirate școlile. Dela primul rond, gard de soldați până la locuința defunctului.

La poarta vilei Chica, prefectul de poliție, dl. Caton Lecca, primește lumea care sosește. În fața intrării, d-nii miniștri Aurelian, Lascar. Mărzescu, Șendrea, și Stoicescu așteaptă sosirea perechei princiare.

Bioururile Camerei și Senatului, un mare număr de senatori și deputați, corpul diplomatic sunt de față, împreună cu alte persoane de distincție.

În salonul de rez-de-chaussée, transformat în cameră mortuară, e depus corpul bătrânului președinte al senatului.

Patru jandarmi în mare ținută cu coifurile pe cap, fac garda.

La orele 2 sosește AA. LL. RR. principesa Maria și prințul Ferdinand, în landou.

Toată lumea se descoperă, miniștrii îi întâmpină la scară.

După ce perechea princiară prezintă condoleanțe familiei Ghica, căreia îi exprimă regretele sale pentru cruda pierdere ce a încercat, — se începe serviciul religios.

I. P. S. S. Mitropolitul Iosif Cheorghian oficiază în persoană, înconjurat de tualtul cler.

AA. LL. RR. iau loc în capătul opus al salonului. În jurul lor se află familia prințului, miniștrii, președintele cu biourul Camerei și al Senatului, corpul diplomatic.

Corul de la „Domnița Bălașa” întonează cântările obicinuite în asemenea împrejurări. Numărul coroanelor depuse este foarte mare.

Am remarcat: coroana familiei regale, a Camerei și Senatului, a diferitelor ministere, a primăriei capitalei, a prefecturii de Ilfov, a primăriei din Sinaia cu inscripția Intemeietorului său, a locuitorilor comunei Sinaia, a eforiei spitalelor civile, a Crucii Roșii, a societății *Dacia-România a Naționaliei*, a direcției C. F. R., a familiei, etc. etc.

Marelet excelent musicant și el, să puse să descifreze compoziția musicală și fu cuprins de o admirație nespuse de mare.

— Lasă hârtia la mine, — zise el — alerg la Diétrich; o să prânzim acolo amândoi, cu câțiva prieteni; Emma e o musicantă iscusită; ea o să-ți studieze partitura cu clavinul; va face și acompaniamentul și tu ne-o vei cânta, dar' tu însuși; acum du-te și te odihnește!

Peste câteva ceasuri, Rouget era la prietenul său Diétrich, și aci în fața acestuia și a celor două nepoate ale sale, în fața lui Marelet, a unui oficer de inten-dență, cu numele Courbin și a câtorva intimi, cântă cântecul său național. Aceasta a fost întâia audițiune a Marseilesei.

Emma se afla la clavin. Ea studiasc cântecul și improvizase un acompaniament foarte reușit, pe coarde.

Există un tablou, actualmente foarte popular, care reprezintă scena aceasta.

Efectul produs a fost imens, entuziasmul ascultătorilor de nedescris și autorul, aclamat, a trebuit să-și repete de peste zece ori cântecul. El nu mai putea; roșise de oboseală și sudorile îi curgiau șiroaie de pe obrazi; toți ascultătorii, emoționați până la lacrimi, reluau în cor refrenul apăsător, al cântecului de rebel.

Sunt peste 150 de coroane, dintre cari unele sunt splendide. Două dricuri, așezate înaintea porții de intrare, sunt deja încărcate. Alte coroane se află depuse în curte.

Maiestatea Sa Regele, însoțit de adjutantul de serviciu la palat, în trăsură deschisă, a fost ieri la locuința defunctului președinte al Senatului, pentru a prezenta familiei acestuia condoleanțele Sale.

Coroana depusă pe catafalcul defunctului în numele M. Sale este dintre cele mai frumoase. De asemenea sunt remarcabile coroanele Senatului și Camerei, aceea a consiliului de miniștri, a creditului fonciar, etc. etc.

Toate societățile de binefacere și economice, al cărora președinte era Prințul Ghica, au depus coroane. Numeroase persoane de distincție au ținut încă să manifeste respectul și considerația lor pentru memoria ilustrului defunct, trimițând coroane.

Fondul de pensuni învătărorești.

După legea despre pensiunile învătărorești, e a se plăti, precum e cunoscut, câte 15 cr. de fie-care elev ce cercetează școlile elementare de stat.

În decursul timpului însă, a eșit la iveală, că încasarea acestor taxe se isbește de greutăți foarte mari. Cei mai mulți dintre părinții săraci ai elevilor, român din an în an în restanță și pe urmă nu se mai pot scoate banii. Ear' scoaterea lor cu sila, provoacă atâta resens în popor, nu numai față de legea asta despre pensuni, ci față de școală însăși. Și scopul final al instituției, devine iluzoriu prin neimplirirea condițiilor prevăzute la aducerea legii și formarea „fondului de pensuni învătărorești”.

Lucrul acesta a fost pus în discuție în una din ședințele mai nouș ale clubului partidului liberal. Un membru a propus ștergerea de-adeptul a acestei contribuții. Ministrul Wlassics însă, a spus că ștergerea ca atare, și deodată, nu se poate, fiind aceste contribuții isoarele fondului de pensuni, dar' zice că legea despre fondul de pensuni e tocmai luată în vedere pentru a fi modificată, și atunci se vor face propuneri în privința aceasta, după cum se va afla de mai consult pe temeiul studierii afacerii.

„Și astfel s'a născut această poemă mare epică, Iliada noastră” scrie un ziar frances „care a câștigat bătăliile!”

La 29 Aprilie, adevă peste 5 zile, cântecul lui Rouget de Lisle a fost cântat în public, pentru întâiași dată, de către batalionul de Rhône și Loire. Comandantul batalionului era Cérésiat.

Acest batalion era compus aproape numai din Provensali, fiii ai Marsiliei, Avignonului și ai altor orașe și provincii de Sud; de unde s'a și adoptat numele de Marseillesa.

Cu glasurile lor răsunătoare și puternice oamenii din provinciile călduroase ale sudului transportară mulțimea, care îi ascultă și al cărei entuziasm era nebun.

— Aceasta fu — zice Michelet — ca o rază divină; toată lumea a fost cuprinsă de admirație; toți au înțeles imediat acest cântec, îndată ce l-au auzit; toți l-au cântat: întreg Strășburgul, toată Franția și cât va sta lumea pe pământ, îl va cânta totdeauna!

Marseillesa a fost, la început, cântecul de războiu al armatei Rhinului și apoi al întregii armate franceze.

NOUȚĂȚI

Arad, 3 Martie st. n. 1897.

Alegere. Duminecă în 16/28 Febr. a. e. s'a făcut alegerea de preot, pentru parochia din comuna Miniș, devenită vacantă prin depărtarea părintelui Ioan Cimponeriu în Lipova. — Observ, că pentru îndeplinirea acestei parochii s'a mai publicat odată concurs, dar' din lipsa de recurenți alegere nu s'a putut ține. — Publicânduși deci de nou concursul au competit: Valeriu Males, capelan temporal în Belotint, Ilie Ilica, preot în Bodești, Petru Pelle învăț abs., în Șiria, Romul Popoviciu învăț. în Seleuș, și Ilie Burzașiu, preot în Briheiu-Suștin. Alegerea s'a efectuit sub preș. dlui preot Vasile Beleş. Candidații au fost: Ilie Ilica, Petru Pelle și Valeriu Males. Ear' Romul Popoviciu, și Ilie Burzașiu din motivul, că nu s'au prezentat în comună în înțelesul „concursului” publicat, comitetul paroch. nu i'a admis la candidare. Alegerea s'a început la 10 și jum. La început a fost cam furtunoasă. Resultatul a fost: Ilie Ilica a intrunit 18 Petru Pellea 9 și Valeriu Males 161 de voturi. S'a ales dar' aproape cu toate voturile harnicul capelan temporal Valeriu Males.

Din „Foaia Pedagogică”, a cărei redactor este dl profesor Dr. D. P. Barcianu, din Sibiu, a apărut la 15 Faur, c. nr. 4., având următorul cuprins: Formarea caracterului în școală, de Dr. P. Șpan; Gimnaziile noastre române în societatea pedagogică maghiară, de G. Pletos; Din literatura școlară, de D. Comșa; Informațiuni: Felurimi.

Din Cercul Săliștei (comit. Sibiu), precum ni-se vestește, la posul de vicanotar în Gurăntului și la cel de notar din Vale au competit mai mulți. La ambele alegerile au intrunit aproape totalitatea voturilor, vrednicul fost notar dl Sabin Savu din Pianul-inferior.

Hymen. Din Reșinari primim știrea, că dl Victor Brote, silvicultor în România și-a sârhat cununia cu d-șoara Dora Dancăș în Reșinari, Joi în 12/25 Februarie c. Felicitări sincere.

S'a refugiat din calea justiției pe cealaltă lume! E vorba de una dintre prigonirile mai gălăgioase, mai îmbulzitoare administrației țerii: de un „Măria-Sa”, (cum cu atâta lipsă de bun simț lasă la noi ori-ce săcătura de slujbaş să fie intitulat,) un fisolgăbirău, din Nagy Szalatna.

El s'a împușcat la 26 Februarie, tocmai în momentul când comisia trimisă de vicișpan să-i controleze mulțimea de afaceri neglijate, care nu mai sufereau amânare, a sosit la el.

Își poate ori-cine închipui ce „bună-rânduială” trebuie să fi avut acest om în cancelaria sa, dacă de groaza descoperirii ei, și-a pus capăt vieții. Dar căți n'ar merita aceeași soartă mai ales printre slujbașii de printre naționalități cărora însă toate li-se iartă în schimbul câte unei lovituri date Valahului, Slovaciului și Serbului!

Ucișag. Iosif Pitric lucrător din Ciongrad în etate de 28 ani trăind rău cu nevastă-sa în 21 l. c., a sugrumat-o. Ca nevastă-sa să aibă aparență de sinucidere criminalul a legat o batistă de mătasă de gâtul cadavrului și l-a spânzurat de ușe. Comisia examinatoare a interogat pe vinovat care a și recunoscut apol crima, declarând că „și-a omorât nevasta ca să se poată căsători cu amanta Kovács Erzsi.

Demonstrații. Se telegrafiază din Praga că o ciată de omladiniști au năvălit la locuința lui Herold deputatul partidului ceh și i-a spart giururile. Poliția numai cu forța a putut împrăștia pe demonstrații. Mai mulți înși au fost deținuți.

Sinucidere în fața Împăratului. În grădina zoologică din Berlin s'a petrecut o scenă, care a produs mare senzație. În grădina era lume multă ca de obicei, împăratul asemenea se plimba cu un adjutant și era salutat cu mult respect de public. Buna dispoziție a fost conturbată printr'un incident. Voluntarul Bortief își trase un glonț în cap înaintea împăratului, la al cărui ordin rănitul fu transportat într'una din cele mai apropiate case, unde i-se aduse ajutor medical.

Elevii seminarului „Andreian” din Sibiu. În anul școlar 1896—97 sunt înscriși în total 167 elevi, din cari 59 clerici, 6 clerici extra-ordinari și 102 preparanți. În cursul I teologic. sunt 22 elevi, în al II-lea 20, în al III-lea 17, ear' în cursul I pedagogic 36, în al II-lea 39 și în al III-lea 27. După protopresbiterate elevii se împart astfel; Din protopresbiteratul Abrud 1 cleric 5 preparanți; Agnita, 2 cl. 3 prep., Alba Iulia, 2 cl. 5 prep., Avrig, 4 prep., Bistrița 1 cl. 1 prep., Bran 5 cl. 2 prep., Brașov. 1 cl. 2 prep., Câmpeni, 1 cl. 2 pup., Cetatea de peatră 2 cl., Cluj, 1 cl. 5 prep., Cohalm, 2 cl. 3 prep., Deeș 2 cl. 1 prep., Dobra, 1 cl. 2 prep., Făgăraș, 5 cl. 11 prep., Geoagiu I: 1 cl. 1 prep. Geoagiu II: 3 prep., Hațeg, 2 cl. 1 prep., Iliia, 1 prep., Lupșa 1 prep., Mediaș 4 cl, 2 prep., Mercurea, 5 prep., M. Oșorhei, 1 cl. 1 prep., Orăștie 4 cl. 1 prep., Reghin, 2 cl., 2 prep., Sas-Sebeș, 3 cl. 4 prep., 27 Săliște, 1 cl. 5 prep., Sibiu 9 prep., Sighișoara, 4 cl. 4 prep., Târnava, 1 cl. 2 prep., Treiscaune, 3 prep., Turda, 1 cl. 3 prep., Unguraș 1 cl., 1 prep., și Zarand 6 cl. și 7 prep.

Inserțiuni și reclame.

În sala de mâncare a restaurantului *Mil-lenium*, azi și în zilele următoare va cânta vestita orchestră

Francesi Luongo, concert Jambo.

Această orchestră a cântat sub durata expozițiunii millenare în *Osbrulavär*.

Sperăm că prin această orchestră, aici nevăzută încă, vom procura publicului câteva ore plăcute. De aceea ne și luăm voe să-l invităm cu toată onoarea.

Întrearea gratis. — Începutul la orele 7^{1/2} seara.

Despre mâncări și beuturi bune, serviciu prompt, se îngrijește

Braun și Schuch, ospetari.

Posta redacției.

S. ph. Plecat ieri. Mergi pela T.

P. Pescar. Măderat. Se va publica în numărul de Duminecă.

ULTIME ȘTIRI

Atena, 3 Martie.

Cu toate voturile excepție două, Camera a votat guvernului încredere pentru politica sa energică. Ministrul de marină Leoidis precum și Delyanis au vorbit cu indignare contra bombardării operată de vasele marilor puteri. S'au arătat în decursul ședinței părți din bombele cari au omorât greci. Senzația mare. „Sântem puțini, a zis Delyanis, dar protestăm cu forța unui popor mare”.

Constantinopol, 3 Martie.

Ultimatumul care se va da de marile puteri, se afirmă că fixează termenul — 6 zile — în care Grecii să părăsească Creta.

La Caneea 6000 mahomedani sunt impresurați de insurgenți.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

Împrumuturi de bani pe amortisare

Bani ieftini pe împrumut fără ca capitalul să fie plătit deosebit

cu dobândă de 4⁰/₀, 4¹/₂⁰/₀ și 5⁰/₀

Pe proprietate de pământ și case se dă pe lângă intabulare.

Se convertesc datorii mai vechi cu dobânzi mai mari, bani gata se pot scoate iute și punctual.

Mijloace cumpărarea și vânzarea de case și pământuri.

SÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhittel kölcsön intézet
Széchenyi utca 1 sz. Neumann palota átellenében.

[22] 1—10

CANDIDAT DE ADVOCAT

ROMÂN CU PRAXĂ

se caută pentru aplicare în cancelaria
advocatului

Dr. IOAN SUCIU,

în Arad.

[10] 8—

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMI, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

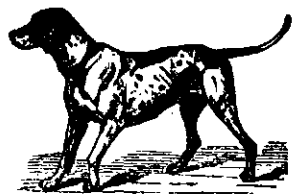
Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

19— [4]

Diracțiunea institutului.

IULIU FEJER

LA
„CÂNELE ALB“

IN ARAD
strada bisericeii Nr. 1.

[20] 3—10

Negutătorie de mărunțișuri

precum: poame uscate, vâpșele, semente ape minerale etc.

Are onoare a-și recomanda magasina s'a de: zahar, cafea, orez, macarone italiene, din țerile interne și externe, etc. etc.

Poame meridionale: Malaga smochine-sultan, etc. etc.

Carneturi afumate de tot soiul de cel mai fin gust

Cașuri: Imperial de Limburg, din valea Emen, strachino groier etc.

Thee: adevărată de Londra, caravan, pecco, suhong, mandarin, oronge, mărgel, cong, imperiale și de Victoria amestecate.

Rum echt Ananás, Iamaica, Cuba și Damarare și champagne franceze și din țerile interne: Vinnri, cognac-uri, liquer-uri **vin bun** dela firmele cu cele mai bune renume: Carol Andrényi și fiu și A. Iélics & comp. **oleu fin** de Aix, Nizza, Imperial luminii, **petroleu american**, obiecte de economie cu **prețurile cele mai moderate.**

Comandele pentru provincie se execută atât prin poștă, cât și prin căile ferate, grabnic și punctual.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicilor udului și ale organelor respiratoare etc.**

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul **I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és tãrsai**
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu **strada Cãldãrarilor nr. 68,** și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

18— [7]

Josef György,

(comit. Hãromszék). Bodok. (Transilvania).